

L'origen de les deus termals a Catalunya

ARIADNA VENTURA
 ● Catalunya és un país privilegiat en fonts termals. La seva localització és, preferentment, en nuclis muntanyencs —els Pirineus i el Sistema Mediterrani—, a la base o perifèria dels massissos, ja que van íntimament relacionades amb les falles o línies de fractura de l'escorça terrestre que fan, en definitiva, que les aigües procedents d'indrets profunds de la terra brollin a l'exterior. Moltes d'aquestes deus —la majoria— estan situades prop del litoral, seguint les falles que van donar lloc a les depressions de les comar-

ques de l'Empordà, la Selva i el Vallès. Per això, els balnearis catalans estan localitzats en llocs rics en fonts d'aigües termals i de gran interès paisatgístic, com els Pirineus, el Montseny i les serres del Montsià. D'aquesta manera, podem trobar balnearis o fonts termals a la Val d'Aran i l'entorn del massís de la Maladeta, la depressió Cerdanya-Vallespir, la fossa de la Selva i Girona, i la depressió Vallès-Penedès.

Les fonts termals poden ser de dos tipus: en unes, la temperatura elevada es deu al fet que les seves aigües procedeixen de dipòsits molt profunds (fonts geotermals), mentre que en altres són de procedència volcànica manifesta (fonts termominerals). Tant les unes com les altres surten a la superfície quan la capa impermeable sobre la qual corren emergeix, i brollen entre les

esquerres de l'escorça terrestre. Les seves característiques principals són la constància del seu cabdal, la temperatura i composició, i la seva independència respecte de les variacions meteorològiques. Les conegudes fonts de Vichy figuren en la categoria de fonts termals d'origen volcànic. D'aquestes, les més calentes surten a la superfície a la temperatura de 35 a 40°, i estan alineades al llarg de clivelles que semblen ser les mateixes que van donar lloc al basalt de l'època miocènica. A la mateixa categoria pertanyen les aigües de Caldes de Malavella, constituïdes per un conjunt de set deus importants, repartides al llarg d'una falla de 450 m de longitud; i de Montbui, a les quals pertany la deu termal —la font del Lleó— amb una de les temperatures més elevades de la Península Ibèrica —a 70.9°.

Sobre l'origen de les fonts termominerals s'ha escrit molt: generalment es creu que les seves aigües procedeixen de la infiltració de les aigües meteoriques —de precipitacions atmosfèriques— o de les aigües del mar que, sota la pressió dels gasos interiors, pugnen a la superfície.

La formació de les deus minerals termals estan provocades per un fenomen anàleg al de les erupcions volcàniques. Les aigües minerals arriben sovint a l'exterior a través de les fissures del terra. Per aquest motiu, les deus termominerals són molt nombroses en les regions en què l'escorça terrestre està més dislocada, sobretot prop de regions muntanyoses, en què els terrenys han estat profundament plegats i fissurats, i l'activitat d'aquests brolladors és més gran com més recents són les dislocacions.